

PROFESSIONAL TA'LIM MUHITIGA KASBIY KREATIVLIKNI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN KREATIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARI

Raxmatullayeva Xonzodabegim Saidkamolxon qizi

Xo'jaobod pedagogika kolleji maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Bugungi tez o'zgaruvchan dunyoda ijodkorlik va kengroq fikrlash qobiliyati tobora qimmatli ko'nikmalarga aylandi. Bir paytlar ijodkorlik ko'proq tug'ma iste'dod sifatida ko'rilgan bo'lsada, zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, uni to'g'ri ta'lim yondashuvlari va vositalari orqali tarbiyalash va rivojlantirish mumkin. Shunday qilib, kasbiy ta'lim tizimi talabalarni noaniq kelajakka yaxshiroq tayyorlash uchun ijodiy fikrlashni rivojlantirish muammosiga duch keladi. Ushbu maqolada ijodiy ta'lim texnologiyalarini kasbiy ta'lim muhitiga integratsiya qilish kasbiy ijodkorlikning rivojlanishini sezilarli darajada oshirishi mumkinligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiya, bilim va ko'nikmalar, ta'lim muhiti, modellashtirish, ochiq muloqot.

Kirish: Texnologiya ijodkorlikni qanday qo'llab-quvvatlashi mumkinligini o'rganishdan oldin, bu atama nimani anglatishini aniqlash kerak. Ijodkorlik deganda yangi va foydali g'oyalar, yechimlar yoki yondashuvlarni ishlab chiqish qobiliyati tushuniladi. Bu bitta to'g'ri javobga e'tibor qaratishdan ko'ra, ko'plab mumkin bo'lgan javoblarni yaratish uchun turlicha fikrlashni o'z ichiga oladi. Ijodkorlik, shuningdek, tavakkal qilish, istiqbolli bo'lish va turli xil tushunchalar yoki domenlar o'rtasida kutilmagan aloqalarni o'rnatish kabi ko'nikmalarni o'z ichiga oladi.

Bugungi bilim iqtisodiyotida ijodkorlik XXI-asrning asosiy mahorati sifatida tobora ko'proq tan olinmoqda. Mutaxassislar o'zgarishga tezda moslasha olishlari, ochiq muammolarga innovatsion yechimlarni taklif qilishlari va tadbirkorona fikrlashlari kerak. Ijodkorlik, shuningdek, chidamlilik, hamkorlik va umrbod o'rganish kabi boshqa kerakli fazilatlarni rivojlantiradi. Ko'plab tadqiqotlar ijodkorlikni katta yutuqlar, ishdan qoniqish va umumiy farovonlik bilan bog'ladi. Shunday qilib, uni rivojlantirish har tomonlama barkamol, kelajakda bitiruvchilarni tarbiyalashga qaratilgan kasbiy ta'lim dasturlari uchun ustuvor vazifa bo'lishi kerak.

So'nggi o'n yilliklarda ta'lim keskin o'zgardi. Bu yo'l davomida maktablar texnologiyani birinchi navbatda mustaqil kompyuter laboratoriyalari orqali, so'ngra birma-bir qurilma tashabbuslari va tarmoqni ulkan yangilash orqali birlashtirish uchun harakat qilishdi.

Zamonaviy o'quv muhiti kontsepsiyasi maktab tumanlari o'zlarining jismoniy bo'shliqlarini zamonaviy pedagogik falsafa bilan moslashtirishga urinish bilan o'zgarishni boshlaydi. Zamonaviy o'quv muhitida moslashuvchan sinf xonalari tegishli ravishda texnologiyalarni birlashtirish, o'qituvchilarga talabalarni yaxshiroq jalb qilishda yordam berish, mustaqil, kichik guruhli va butun sinfli ta'limni osonlashtirishga yordam berish, bu endi talabalar muvaffaqiyati uchun zarur deb hisoblandi.

Odatda, zamonaviy o'quv muhiti quyidagilarni o'z ichiga oladi: bu uchta asosiy element: ulangan qurilmalar (masalan, noutbuklar, planshetlar yoki hatto smartfonlar); audiovizual vositalar (shu jumladan proektorlar va sensorli ekranli displeylar); va talabalarga turli vaqtlarda turli yo'llar bilan o'rganishga imkon beradigan maqsadli jihozlar (masalan, tik turgan stollar, hamkorlikdagi ish stantsiyalari va ulangan o'rindiqlar)

Ijodkorlik an'anaviy ravishda texnologiyadan foydalanishdan uzilgan ong-miya faoliyati sifatida ko'rilgan bo'lsada, zamonaviy ta'lim texnologiyalari oqilona qo'llanilganda

ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlarni taqdim etadi. Ushbu vositalarning bir nechta xususiyatlari ularni ijodkorlik bilan bog'liq bo'lgan turli xil, moslashuvchan fikrlashni rivojlantirish uchun juda mos qiladi.

Birinchidan, ko'plab raqamli vositalar kashfiyot, tajriba va o'yinni rag'batlantiradi. Masalan, multimedia dasturlari foydalanuvchilarga rasm, video va ovozni noan'anaviy usullarda erkin boshqarish imkoniyatini beradi. Dasturlash muhiti xuddi shunday yangi yechimlarni ishlab chiqishda past darajadagi sinov va xatolarni qo'llab-quvvatlaydi. Bunday ochiq tavakkal qilish va ijodkorlikning o'ziga xos belgilari bo'lgan ko'plab mumkin bo'lgan g'oyalarni yaratishga yordam beradi.

Ikkinchidan, texnologiyalar insholar va imtihonlar kabi an'anaviy rejimlardan farq qiladigan ijodiy ifoda uchun yangi platformalar va vositalarni taqdim etadi. Raqamli hikoyalar dasturlari, grafik dizayn dasturlari va video/podkast yaratuvchilari kabi vositalar talabalarga faqat lingvistik ifoda shakllari emas, balki vizual va eshitish vositalari orqali tushunish va muammolarni hal qilishni namoyish etish imkonini beradi. Turli xil aloqa usullarini qo'llash miyaning turli mintaqalarini rag'batlantiradi va yanada yaxlit fikrlashni qo'llab-quvvatlaydi.

Uchinchidan, onlayn hamkorlik vositalari fikr almashish va keng auditoriyadan fikr mulohazalarni qabul qilishdagi to'siqlarni yo'q qiladi. Vikilar va bulutga asoslangan hujjatlar kabi platformalar real vaqtda birgalikda yaratish va takrorlashni targ'ib qiladi. Ijtimoiy media va onlayn jamoalar qo'shimcha ravishda foydalanuvchilarni yangi istiqbollarga duchor qiladi va g'oyalarni boshqalarning turli tarmog'iga ta'sir qilish orqali kutilmagan aloqalarni o'rnatadi. Bunday ochiq istiqbollar almashinuvi turli xil, ijodiy fikrlash uchun juda muhimdir.

Va nihoyat, ta'lim texnologiyalari g'oyadan tortib to amalga oshirishgacha bo'lgan butun ijodiy jarayonni qo'llab-quvvatlash uchun loyihaga asoslangan ta'lim yondashuvlari bilan samarali birlashtirilishi mumkin. Masalan, talabalar raqamli aqlni xaritalash vositasi

yordamida miya bo'roni, 3D modellashtirish dasturidan foydalangan holda ixtironing prototipi, o'z ishlarini namoyish qilish uchun veb sayt ishlab chiqishi va onlayn so'rov orqali jamoatchilik fikrlarini to'plashi mumkin-barchasi bitta loyiha doirasida.

Ijodkorlikni rivojlantirish texnologiyalari va'dasini hisobga olgan holda, kasbiy ta'lim dasturlari ushbu vositalarni o'quv dasturlari va o'quv muhitiga kiritishning strategik usullarini izlashi kerak. Samarali amalga oshirish uchun ba'zi tavsiyalar quyidagilardan iborat:

- Talabalar o'rtasida ijodkorlikni yanada rivojlantirish va tegishli texnologiyalarni muvofiqlashtirish uchun ehtiyojlarni baholash. Ko'nikmalarni o'rgatishdan ko'ra, ochiq muammolarga e'tibor qaratish.

- O'qituvchilar yangi vositalarni o'zlari bilan sinab ko'rishlari va muvaffaqiyatsizliklarni ochiq muhokama qilishlari orqali talabalar uchun ijodiy fikrlash va tavakkal qilishni modellashtirish.

- Texnologiyalarni bir martalik sinflar sifatida emas, balki fanlar bo'yicha birlashtirish. Masalan, biznesda amaliy tadqiqotlar uchun multimediyadan foydalanish yoki ilmiy muammolar uchun dizayn-fikrlash.

- Talabalar uzoq vaqt davomida tegishli texnologiyalar bilan tanishish uchun shaxsiy qiziqish muammolarini aniqlaydigan ochiq so'rovli o'quv tajribalarini qo'llab-quvvatlash.

- Sinfdan tashqari ijodiy ishlar va tengdoshlarning fikr-mulohazalarini almashishni rag'batlantirish uchun hamkorlikdagi ish joylari va onlayn jamoalarni rivojlantirish.

- Ijodkorlikni faqat yakuniy mahsulotlar yoki "to'g'ri javoblar"ga emas, balki g'oyaga, tavakkal qilishga va ko'p modali muloqotga qaratilgan rubrikalar yordamida baholash.

- Ijodiy jarayonni ta'kidlaydigan ochiq, talabalar tomonidan boshqariladigan texnologik loyihalarni osonlashtirish strategiyasi bo'yicha o'qituvchilar uchun malaka oshirishni ta'minlash.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, ijodiy ta'lim texnologiyalarini puxta o'zlashtirish zamonaviy kasblar talab qiladigan innovatsion, xilma-xil fikrlashni tarbiyalashga katta hissa qo'shishi mumkin. Haqiqiy, qiziqishga asoslangan muammolarga mos kelganda va ijodiy tavakkal qilishni modellashtiradigan madaniyat tomonidan qo'llab-quvvatlangan, ushbu vositalar professional talabalar o'rtasida umrbod ijodiy salohiyatni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Institutlar ijodiy jarayon va ijodiy fikrlarni tarbiyalashga e'tibor qaratib, ko'proq texnologiyalarni o'rganishga jalb qilishning strategik, intizomiy usullarini o'rganishlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.V. Tarakanov, Universitetda faol o'qish usullaridan foydalangan holda talabalar ijodini rivojlantirish, Sibir Pedagogika jurnali, 2, 65-68 (2012)
2. V.G. Ryndak, Ijodkorlik pedagogikasi, 284 (Monografiya. Moskva, 2012)
3. G.S.Kamerilova, M.A.Kartavix, E.L. Ageeva, I.A. Gordeeva, M.A.Veryaskina, Transportda bolalarning kasbiy xavfsizlik madaniyati tizimida o'qituvchilarning kasbiy ijodini rivojlantirish, Tarmoqlar va tizimlardagi ma'ruza matnlari, 91, 446-451 (2019)
4. N.I. Astashina, G.S. Camerilova, "Oliy ta'limning innovatsion strategiyasi sharoitida professional ijodkorlikni rivojlantirish uchun resurs sifatida tadqiqot ekologik faoliyati", "Ilmiy tadqiqotlar azimuti", 2 (27), 8-22 (2019)
5. G.S.Kamerilova, M.A.Kartavyx, Universitetning raqamli ta'lim muhitida kasbiy va ekologik ijodkorlikni rivojlantirish. Barqaror rivojlanish uchun ekologik ta'lim: nazariya va pedagogik haqiqat, 12-15 (2019)
6. S.M. Markova, A.K. Narkaziyev, Kasb-hunar ta'limi mazmunini o'rganish metodikasi, Minin universiteti Vestnik, 7, 1, 1, URL: <https://doi.org/10.26795/2307-1281-2019-7-1-2> (2019)